

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

11 maart 2009

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heren Johan Sauwens, Ludo Sannen en Patrick Lachaert –

**houdende wijziging van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds
en tot regeling van de grindwinning**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heer Lode Ceysens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;

de heer Lode Ceysens, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;

de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge;

de heren Jos De Meyer, Erik Matthijs, Frans Peeters, Johan Sauwens;

de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique Guns;

de heren Ludo Sannen, Joris Vandenbroucke, Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Jan Peumans.

Zie:

1893 (2008-2009)

– Nr. 1: Voorstel van decreet

INHOUD

	Blz.
1. Toelichting	4
2. Algemene bespreking	5
3. Artikelsgewijze bespreking	6
4. Eindstemming	6
Bijlage: Antwoorden op de bijkomende vragen van de heer Rudi Daems	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 5 maart 2009 het voorstel van decreet van de heren Johan Sauwens, Ludo Sannen en Patrick Lachaert houdende wijziging van het decreet van 14 juli 1993 tot oprichting van het Grindfonds en tot regeling van de grindwinning.

1. Toelichting

De heer *Johan Sauwens* licht het voorstel van decreet toe. Het Grinddecreet van 14 juli 1993 luidde de eindigheid van de Limburgse grindwinning in, op enkele kleine technische uitzonderingen na. Het voorstel van decreet strekt ertoe ontgrinding nog toe te staan als dat een hefboom zou zijn voor de realisatie van maatschappelijk belangrijke ruimtelijke projecten en wanneer projecten zonder die hefboom moeilijk tot niet realiseerbaar zouden blijken, onder meer wegens ontbrekende budgetten. Basis voor het voorstel is een overeenkomst tussen vzw Belbag, de organisatie van exploitanten van de grindwinning, en de Limburgse milieuwerking. Er wordt geopteerd voor een projectmatige aanpak en niet voor de weg via het Oppervlaktedelfstoffendecreet (decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen).

Het principe van de eindigheid van de Limburgse grindwinning blijft intact, en er wordt gewerkt op basis van consensus in een op te richten comité, waarbij alle partijen moeten worden betrokken en met het vooropgestelde project akkoord moeten gaan. Bovendien moet zoveel als mogelijk een beroep worden gedaan op het bestaande juridische instrumentarium. Er wordt geen nieuw vergunningensysteem ontwikkeld: de Vlaamse Regering zal de ontgrinding moeten toestaan.

De indiener stelt dat het om een win-winsituatie moet gaan. Bij grindwinning wordt een economische meerwaarde gegenereerd. Daarnaast is er vooral een meerwaarde voor de landschapsecologie en de biodiversiteit, en blijven onvervangbare biotopen gevrijwaard. De bestaande waardevolle natuur- en landschapswaarden blijven maximaal intact.

Voor projecten in agrarisch gebied kan in overleg met de landbouwsector de nabestemming een groene bestemming zijn, maar er moet in hoofdzaak worden

gezocht naar nabestemmingen die opnieuw de agrarische bestemming mogelijk maken. Er kan in een financiële compensatie voor opbrengstverlies worden voorzien.

Voor projecten in de rivierbedding van de Maas geldt de bijzondere voorwaarde dat het enkel kan gaan om projecten voor hoogwaterbescherming of natuur- en landschapsontwikkeling. Belangrijk volgens de heer Sauwens is dat op die manier projecten zoals het Grensmaasproject kunnen worden gerealiseerd, dat de strijd tegen overstromingen koppelt aan natuur- en landschapsontwikkeling en dat via ontgrinding mogelijk wordt gemaakt.

De Limburgse grindsector krijgt de kans om zijn marktpositie enigszins te handhaven gedurende een langere periode dan in het oorspronkelijke decreet vooropgesteld. De Limburgse milieuwerking krijgt de mogelijkheid om in de grindgemeenten maatschappelijk belangrijke milieuprojecten te verwezenlijken.

Een ander fundament van het voorstel van decreet is het rondetafeloverleg van 2007, waaraan de landbouwsector heeft deelgenomen.

Met het oog op een correcte ruimtelijke ordening dienen ontginningen in het kader van het decreet pas te starten als de afbakening van het agrarisch gebied in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) voor de betrokken gebieden is gebeurd.

Voor elke projectwinning komt er een opvolgingscommissie, stelt de heer Sauwens. Het is de uitdrukkelijke bedoeling dat projectgrindwinning als een afzonderlijke vorm van grindwinning wordt beschouwd, waarvoor de regels van het Grinddecreet niet langer gelden.

Behalve voor maatschappelijk belangrijke projecten, zou grindwinning ook mogelijk worden in het kader van infrastructuurwerken voor openbare besturen, zoals bij de verbreding van een kanaal, nieuwe nevengeulen van de Maas en andere. Ontgrinding wordt daarbij, als een secundair effect, via dit voorstel van decreet mogelijk gemaakt.

Over de werkwijze stelt de heer Sauwens dat project per project een consensus moet worden bereikt. Het op te richten comité, het projectgrindwinningscomité, zal bestaan uit twee vertegenwoordigers aangeduid door de bestendige deputatie van Limburg, de burgemeesters van alle grindgemeenten (met name de

Maasgemeenten en de gemeente As), twee leden die worden aangewezen door de vzw Belbag, twee leden vanwege de landbouworganisaties die in de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) vertegenwoordigd zijn en twee leden aangewezen door de verenigingen die in de Milieu- en Natuurraad (Mineraad) uitsluitend de bescherming van leefmilieu en natuur behartigen. Een lid zonder stemrecht wordt afgevaardigd uit de Vlaamse administratie.

De heer Sauwens meent dat het voorstel van decreet als een soort van proceduredecreet kan worden beschouwd. Het biedt de mogelijkheid een project met een grote meerwaarde uit te voeren als alle partijen het erover eens zijn.

2. Algemene bespreking

De heer *Rudi Daems* verklaart dat zijn fractie voorzichtig positief staat tegenover het voorstel van decreet. Vooral de projectmatige aanpak met stevige randvoorwaarden wordt als veel beter ervaren dan de teksten die eerder circuleerden bij de Vlaamse Regering. Het voorstel van decreet houdt eerder een vertaling in van een consensus tussen ontginners, landbouwers en de milieubeweging.

Het lid brengt aan dat er op het terrein vragen rijzen bij de invulling van het begrip consensus. Wat wordt als bepalend voor een consensus beschouwd, bijvoorbeeld bij de uitbreiding of het aansnijden van een belangrijk grindwinningsgebied, zoals het Vijverbroek? Dit is voor het lid een essentiële vraag. Indien zich een concreet project aandient waarin een echte win-winsituatie mogelijk is, zou het volgens de heer Daems zonde zijn dat een project dat voor 80 percent in de projectgroep wordt gesteund, niet zou kunnen doorgaan.

De heer Daems stelt dat hij nog een mailbericht heeft ontvangen met reacties van het terrein over het voorstel van decreet. Hij wil hierover schriftelijk bijkomende vragen stellen.

De heer *Patrick Lachaert*, commissievoorzitter, stemt hiermee in en zegt dat de vragen en antwoorden als bijlage bij het verslag zullen worden gevoegd.

De heer *Ludo Sannen* antwoordt op de vraag van de heer Daems over de consensus en stelt dat het voorstel van decreet duidelijk stipuleert dat een consensus

impliceert dat alle vertegenwoordigde partners in het projectcomité het eens moeten zijn over het project.

De heer *Johan Sauwens* verduidelijkt dat artikel 20sexies, §2, stelt dat een projectvoorstel pas kan worden goedgekeurd in het projectcomité indien minstens twee derde van de leden aanwezig of vertegenwoordigd is en wanneer er geen enkele tegenstem is van deze aanwezige of vertegenwoordigde leden tegen het voorstel. Er is volgens de indiener dus een effectief vetorecht van elk van de vertegenwoordigers in dat comité. De Vlaamse Regering kan alleen nog instemmen of nee zeggen op het voorstel als het met een consensus uit het comité komt.

Over de reacties die de parlementairen ontvingen op het voorstel van decreet stelt de heer Sauwens dat het vooral gaat om lokale bekommernissen, wat op zich positief is, maar hij onderstreept dat er ook nog projecten lopen in het kader van het bestaande Grinddecreet. De stedenbouwkundige en toewijzingsprocedures daarvoor lopen. Er moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt met wat in het kader van het voorgelegde voorstel van decreet wordt geregeld.

De heer *Ludo Sannen* acht het consensusbeginsel helder geformuleerd en verantwoordelijk voor de vooruitgang die kan worden geboekt. Er wordt volgens de heer Sannen geen uitspraak gedaan over concrete projecten, maar er worden wel criteria en voorwaarden opgesteld waaraan projecten moeten voldoen om aan de beoogde win-winsituatie te beantwoorden. Beslissingen in consensus over concrete projecten gebeuren lokaal en regionaal, stelt hij, en de gewone bestaande procedures inzake ruimtelijke ordening blijven gelden.

De heer *Leo Pieters* argumenteert dat de ontgrinding een zeer belangrijk gegeven is voor het Maasland, en dat de grindwinning financieel interessant is voor de lokale besturen. Sinds de afloop van het Grinddecreet hebben ze hun inkomsten aanzienlijk zien teruglopen. Hij acht het consensusprincipe van het voorstel van decreet in dat verband essentieel.

Het lid wil ook de verantwoordelijkheid van de plaatselijke besturen beklemtonen, en in het bijzonder wat betreft de logistieke afhandeling. Hij vermeldt Kessenich, een deelgemeente van Kinrooi, als voorbeeld, omdat het de meest gegeerde plek is voor de baggermaatschappijen. De Maas is tot daar gemakkelijk bevaarbaar en dat is logistiek gezien interes-

sant. Als het Vijverbroek, een natuurgebied, zou worden aangesneden, dan dreigt Kessenich een schiereiland te worden. De heer Pieters voegt daar aan toe dat dit normaal gezien niet kan aangezien het voorstel van decreet ervan uitgaat dat kwetsbare biotopen gevrijwaard blijven.

De logistieke afhandeling zou duidelijk in de effectenrapporten moeten worden omschreven, stelt de heer Pieters. De lokale besturen leggen volgens het lid nu de verantwoordelijkheid volledig bij het Vlaamse Gewest. Dat verwijst op zijn beurt naar de bevoegdheid van de gemeenten. Het lid wil aantonen dat de lokale besturen zich voor het oog van de lokale bevolking proberen te onttrekken aan de verantwoordelijkheid en dat de interpretatie van wat in het voorstel van decreet staat daarom cruciaal is.

Over de mogelijke verbreding van waterlopen, heeft de heer Pieters bedenkingen, en meer specifiek bij de Zuid-Willemsvaart. Is men van plan ook dat op te nemen als project? Hij meent dat de goedkeuring van het voorgelegde voorstel van decreet de weg daarvoor vrijmaakt, aangezien het onder de noemer infrastructuurprojecten kan worden opgenomen.

De heer *Patrick Lachaert* antwoordt dat de indieners van het voorstel van decreet een kader willen scheppen om een maatschappelijk probleem aan te pakken. Het voorstel van decreet strekt er niet toe om concrete projecten op te nemen en de uitvoering ervan vast te leggen.

De heer *Johan Sauwens* verduidelijkt verder dat in 1993 het Grinddecreet er is gekomen omdat het Maaslandschap ontgrind en ontgonnen werd in die mate dat het tot een maanlandschap zou worden herleid. Er is dus paal en perk gesteld in tijd en volume voor het zo ver is gekomen. Het Vlaams Parlement schiep al de mogelijkheid om de regeling met een aantal jaren te verlengen omdat de quota niet konden worden gehaald binnen de vooropgestelde termijn. Met het voorstel van decreet worden specifieke voorwaarden vastgelegd waarbinnen grindwinning nog wel kan voor projecten die een meerwaarde creëren. Het lid specificeert dat alle bestaande procedures, van project-milieu-effectrapportering (project-MER) tot het opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen, moeten worden gevolgd om aan dergelijke projecten uitvoering te kunnen geven en ze verder te verfijnen. De betrokken instanties krijgen met het voorstel van decreet wel de mogelijkheid de eindigheid van de ontgrinding in specifieke omstandigheden op te heffen.

De heer Sauwens hamert erop dat het engagement van de regering om het voorstel van decreet uit te werken, cruciaal is. Een uitvoeringsbesluit op een zo kort mogelijke termijn is voor de betrokken sectoren ontzettend belangrijk, besluit hij.

De heer Sauwens antwoordt nog dat een verbreding van de Zuid-Willemsvaart onder de bestaande regeling niet kan – omdat ontgrinding onmogelijk is – maar dat het in principe wel zou kunnen op basis van de bepalingen in het voorstel van decreet. De verbreding zou inderdaad onder de noemer infrastructuurwerken kunnen ressorteren. Daarover nemen de indieners echter geen beslissing in het voorstel van decreet.

3. Artikelsgewijze bespreking

De artikelen 1 tot 5 worden zonder verdere opmerkingen aangenomen met 8 stemmen.

4. Eindstemming

Het voorstel van decreet wordt aangenomen met 8 stemmen.

De verslaggever,

Lode CEYSSENS

De voorzitter,

Patrick LACHAERT

BIJLAGE:

Antwoorden op de bijkomende vragen van de heer Rudi Daems

**Antwoorden van de heer Johan Sauwens
namens de indieners van het voorstel van decreet
op de bijkomende vragen van de heer Rudi Daems**

Vraag 1: Als ik artikel 20quater, 1°, 2° en 4°, samen lees met de toelichting betreffende dit artikel, dan concludeer ik dat binnen het rivierbed van de Maas, zijnde het gebied tussen de zomerstroomgeul van de Maas en de winterdijk, de projecten uitsluitend hoogwaterveiligheid en natuurontwikkeling of de combinatie van beiden als finaliteit kunnen hebben. Is deze conclusie correct?

Antwoord: Uit de aard van zijn functie als waterbergend rivierbed is het logisch dat zowel natuurherstel en/of -ontwikkeling, als hoogwaterbeveiliging doelstellingen zijn voor projecten in dat rivierbed van de Maas. Wat betreft de doelstelling hoogwaterveiligheid dient gezegd dat dit zeker een prioritair doel is maar slechts één aspect betreft van het integraal waterbeleid. Ook structuurverbeteringen van beekoevers en beekmondingen en de aanpak van vismigratieknelpunten, zijn zeer denkbare mee te koppelen doelstellingen in het kader van dergelijke projecten.

Vraag 2: In artikel 20bis wordt duidelijk gesteld dat de Vlaamse Regering grindwinning kan toestaan op de percelen waar maatschappelijke projecten van groot openbaar belang worden gerealiseerd. Ik leid daaruit af dat 'ontginning om de ontginning' in het kader van dit decreet niet langer mogelijk is. Dit wil dan ook zeggen dat een project waarbij bijvoorbeeld landbouwgrond wordt ontgonnen om nadien **volledig** herbestemd en ingericht te worden als landbouwgebied niet tot de mogelijkheden behoort. Dergelijk project zou immers enkel een status quo realiseren. Met andere woorden: in ieder project, ook in gebieden met een landbouwbestemming buiten het rivierbed, moet er een betekenisvolle maatschappelijke meerwaarde in functie van het algemeen belang in het vooruitzicht worden gesteld. In de geest van de toelichting en de decreettekst is het algemeen belang in deze de natuurwinst als belangrijk gemeen goed. Is mijn interpretatie correct?

Antwoord: Zoals de vraagsteller zelf al aangeeft, is de 'ontginning om de ontginning' allerm minst de inzet van deze aanpassing aan het Grinddecreet. Uitgaande van de aard en de functie van het rivierbed en de daar heersende rivierdynamiek zijn de herbestemmingen naar landbouw niet het uitgangspunt, maar zoals al aangegeven in de memorie (algemene toelichting 4°) is de nabestemming veeleer gelegen in een natuurfunctie en bijhorende inrichting. Het spreekt voor zich dat ook hieromtrent voor ieder project een akkoord moet zijn tussen de partners in het projectcomité, en daar maakt de landbouwsector zoals geweten deel van uit.

Daarnaast is het in theorie wel denkbaar dat in projectzones buiten het rivierbed een landbouwgebied volledig wordt herbestemd als landbouwgebied. Niettemin zal in dergelijk project er altijd een betekenisvolle maatschappelijke meerwaarde in de vorm van natuur- en of landschapswaarden (bijvoorbeeld door de uitbouw van een sterke ecologische infrastructuur) aanwezig moeten zijn. In de praktijk valt te verwachten dat ook in dergelijke gebieden niet alle gronden volledig heropgevuld kunnen worden als volwaardig landbouwgebied. Het zou bijgevolg onverstandig zijn om ook de minderwaardige percelen (natte gronden, waterpartijen, zwaar verstoorde gronden) kost wat kost over hun volledige oppervlakte te herbestemmen als landbouwgebied. Tegen de achtergrond van de Vlaamse ruimtebalans zou het bijgevolg logisch zijn om die delen van een projectgebied, die eerder een hoog natuurpotentieel dan een hoge landbouwwaarde hebben, als natuurgronden te herbestemmen. Overigens voorziet het decreet de mogelijkheid om in dergelijke situaties de eventuele impact op de beroepslandbouw te compenseren via flankerende maatregelen (artikel 20sexies, §3, e).